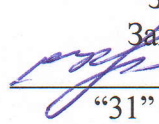


Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини  
Факультет іноземних мов  
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Завідувач кафедри

  
Коберник О. М.

“31” серпня 2020 року

***РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ***

**ОК 03 ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА**

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014.021 Середня освіта. Англійська мова і література

Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька))

Робоча програма з навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» для здобувачів вищої освіти спеціальності 014.021 Середня освіта. Англійська мова і література.

Розробники: Ткачук М. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту


Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту  
Протокол № 2 від « 31 » серпня 2020 року

Завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

  
\_\_\_\_\_ Коберник О. М.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету іноземних мов

Протокол № 1 від «21» серпня 2020 року  
Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

  
\_\_\_\_\_ Казак Ю. Ю.

Пролонговано:

на 20\_\_/20\_\_ н. р. \_\_\_\_\_ (підпис) (\_\_\_\_\_) «\_\_» \_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

на 20\_\_/20\_\_ н. р. \_\_\_\_\_ (підпис) (\_\_\_\_\_) «\_\_» \_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

на 20\_\_/20\_\_ н. р. \_\_\_\_\_ (підпис) (\_\_\_\_\_) «\_\_» \_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

на 20\_\_/20\_\_ н. р. \_\_\_\_\_ (підпис) (\_\_\_\_\_) «\_\_» \_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90
Курс	I
Семестр	1
Кількість змістових модулів із розподілом:	2
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, у тому числі:	90
Аудиторні:	26
Лекційні	12
Семинарські / Практичні	14
Лабораторні	-
Самостійна робота	64
Індивідуальні завдання	-
Форма семестрового контролю	залік

## 2. Мета й завдання навчальної дисципліни

**Мета:** озброєння майбутніх фахівців знаннями щодо актуального стану, тенденцій та закономірностей розвитку освіти в різних країнах, геополітичних регіонах та у світі в цілому, дослідження закономірностей функціонування і розвитку освітніх і виховних систем у різних країнах шляхом зіставлення подібностей і розбіжностей та набуття компетентностей відповідно до освітньої програми.

**Завдання:** ознайомлення студентів з педагогічною теорією та практикою в зарубіжних країнах у контексті порівняння з досягненнями в освітній сфері України.

- *методичні* – розвиток педагогічного мислення, здатності до аналізу педагогічних систем;

- *пізнавальні* – вивчення теоретичних основ педагогіки;

- *практичні* – формування готовності до використання педагогічних знань у майбутній професійно-педагогічній діяльності.

Крім надання системи важливих для формування цілісного професійного та загальнокультурного світогляду знань, курс сприяє розвитку широкого кола професійних компетенцій.

## 3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні володіти такими **компетентностями**:

**ЗК1.** Здатність до ефективної міжособистісної та командної взаємодії.

**ЗК2.** Вміння аналізувати, синтезувати, оцінювати, виявляти проблеми та виробляти рішення щодо їх усунення.

**ЗК3.** Вміння організовувати самонавчання з високим рівнем автономності, здатність до самостійного опанування знань та розвитку вмінь.

**ЗК4.** Вміння проводити аналітичні дослідження, виявляти закономірності та зв'язки між сучасними процесами розвитку педагогічної та лінгвістичної науки.

**ЗК5.** Набуття навичок креативного та критичного мислення, відкритість до застосування набутих знань та сформованих компетентностей у широкому діапазоні можливих контекстів.

**ЗК6.** Навички планування та управління часом, уміння і здатність до розв'язання складних задач у широких контекстах.

**ЗК10.** Здатність застосовувати набуті знання в галузі освіти у практичній діяльності, оперувати науковою, лінгвістичною та методичною термінологією.

**ФК1.** Здатність аналізувати й оцінювати кращі педагогічні досягнення в галузі методики навчання іноземних мов; застосовувати новітні засоби й технології у власній освітній діяльності.

**ФК4.** Здатність до управління навчальними процесами, які потребують стратегічного планування та локального застосування.

**ФК7.** Здатність розвитку толерантного ставлення здобувачів освіти до іншомовної культури і полікультурної компетентності загалом.

#### **Очікувані результати навчання:**

**ПРН2.** Наявність професійно-профільованих знань у галузі методики навчання іноземних мов, літератури, теорії і практики перекладу, педагогіки профільної школи.

**ПРН8.** Вміння управляти інформацією за критеріями доцільності та достовірності, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел.

**ПРН9.** Просунуті уявлення про категорії педагогіки та методики, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей.

**ПРН10.** Знання правових та етичних норм, які регулюють відносини між людьми в професійних колективах.

## **4. Програма навчальної дисципліни**

### **Змістовий модуль 1. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань**

Тема 1. Становлення і розвиток порівняльної педагогіки як науки.

Становлення та основні етапи розвитку порівняльної педагогіки. Місце порівняльної педагогіки в системі наук. Порівняльна педагогіка як навчальна дисципліна. Об'єкт, предмет, основні функції, завдання, методи дослідження порівняльної педагогіки. Основні категорії і поняття освіти, стратегія розвитку освіти, стандартизація освіти, сучасний зарубіжний педагогічний досвід, національна система освіти і виховання, педагогічна культура, освітня політика, педагогічна документація.

Тема 2. Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування.

Історичні етапи розвитку порівняльної педагогіки. Спільне і відмінне в появі та розвитку освіти у кожній країні. Вплив світових та національних релігій на розвиток освіти. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти зарубіжних країн. Соціально-економічний статус країни як умова розвитку освіти. Показники інформаційного прогресу країни як основа забезпечення її освітнього прогресу. Процеси глобалізації та їх вплив на розвиток освіти. Особливості шкільної освіти в полікультурному суспільстві. Причини актуальності полікультурної освіти. Перспективи використання національного виховання в умовах євроінтегрування.

Тема 3. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку освіти в різних країнах.

Економічна ефективність освіти в розвинених країнах і країнах, що розвиваються. Загальна характеристика соціального попиту на освіту. Політичні чинники розвитку сучасної освіти. Інтеграція в галузі сучасної освіти. Орієнтація на неперервну освіту. Проблема демократизації освіти.

Тема 4. Регіональні особливості розвитку системи освіти.

Концепція регіональної системи освіти для сталого розвитку. Сучасна стратегія регіональної системи освіти. Принципи управління освітою на регіональному рівні.

### **Змістовий модуль 2. Сучасний стан та перспективи розвитку освіти у провідних розвинутих країнах та в Україні**

Тема 5. Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя.

Дошкільні заклади та міжнародні організації дошкільної освіти. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у США. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у Великобританії. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у Японії. Особливості і пріоритети дошкільної освіти у Польщі. Особливості системи дошкільної освіти в інших країнах (Болгарія,

Туреччина, Фінляндія, Данія, Ізраїль та ін.) Особливості і пріоритети дошкільної освіти в Україні.

Тема 6. Організація шкільної освіти в різних країнах світу.

Порівняння систем шкільної освіти в різних країнах світу. Система шкільної освіти в країнах Західної Європи (Франція, США, Німеччина, Канада, Велика Британія).

Тема 7. Досвід роботи вальдорфських шкіл.

Проблеми навчання і виховання підлітків та молоді в роботах Рудольфа Штейнера. Школа як єдиний організм. Взаємозв'язок тілесного і духовного. Адаптація навчання до життя дитини. Евритмія. Виховання і людська свобода. Сприймання краси, посилення релігійно-етичних переживань. Відносини між людьми різного віку. Досвід роботи вальдорфських шкіл в Україні.

Тема 8. Сучасні педагогічні теорії в шкільній практиці зарубіжних країн.

Філософський напрям у зарубіжній педагогіці. Представники педагогічного напрямку в зарубіжній освіті. Соціальний напрям у педагогіці. Зарубіжні педагогічні теорії. Напрями розвитку сучасної вітчизняної педагогіки.

Тема 9. Вища освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аспект.

Тенденції розвитку системи вищої освіти США. Тенденції розвитку системи вищої освіти Великобританії. Тенденції розвитку системи вищої освіти Японії. Тенденції розвитку системи вищої освіти Польщі. Тенденції розвитку системи вищої освіти України.

Тема 10. Напрями розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах.

Мета і завдання професійної освіти. Тенденції розвитку професійної освіти в західноєвропейських країнах. Базова та неперервна професійна освіта у країнах Заходу. Моделі професійної освіти країн Західної Європи. Дуальна модель професійної освіти Німеччини. Професійні кваліфікації у Великій Британії. Професійна освіта в Іспанії.

## 5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
<b>Модуль 1.</b>						
<b>Змістовий модуль 1. Порівняльна педагогіка як галузь наукових знань</b>						
Тема 1. Становлення і розвиток порівняльної педагогіки як науки	9	2	1			6
Тема 2. Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування	9	2	1			6
Тема 3. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку освіти в різних країнах	10	2	2			6
Тема 4. Регіональні особливості розвитку системи освіти	8		2			6
Разом за змістовим модулем 1	<b>36</b>	<b>6</b>	<b>6</b>			<b>24</b>

<b>Змістовий модуль ІІ. Сучасний стан та перспективи розвитку освіти у провідних розвинутих країнах та в Україні</b>						
Тема 5. Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя	10	2	2			6
Тема 6. Організація шкільної освіти в різних країнах світу	10	2	2			6
Тема 7. Досвід роботи вальдорфських шкіл	8					8
Тема 8. Сучасні педагогічні теорії в шкільній практиці зарубіжних країн	8		2			6
Тема 9. Вища освіти в зарубіжних країнах: порівняльний аспект	10	2	2			6
Тема 10. Напрями розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах	8					8
Разом за змістовим модулем 2	<b>54</b>	<b>6</b>	<b>8</b>			<b>40</b>
<b>Разом годин</b>	<b>90</b>	<b>12</b>	<b>14</b>			<b>64</b>
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>12</b>	<b>14</b>			<b>64</b>

#### 6. Теми семінарських/практичних занять

№ п/п	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Денна форма
1	Становлення і розвиток порівняльної педагогіки як науки	1
2	Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування	1
3	Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку освіти в різних країнах	2
4	Регіональні особливості розвитку системи освіти	2
5	Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя	2
6	Організація шкільної освіти в різних країнах світу	2
7	Досвід роботи вальдорфських шкіл	2
8	Сучасні педагогічні теорії в шкільній практиці зарубіжних країн	
9	Вища освіти в зарубіжних країнах: порівняльний аспект	2
10	Напрями розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах	
	<b>Всього</b>	<b>14</b>

#### 7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

## 8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Становлення і розвиток порівняльної педагогіки як науки	6
2	Стан і напрями розвитку освіти в умовах євроінтегрування	6
3	Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку освіти в різних країнах	6
4	Регіональні особливості розвитку системи освіти	6
5	Організація дошкільної освіти в країнах зарубіжжя	5
6	Організація шкільної освіти в різних країнах світу	5
7	Досвід роботи вальдорфських шкіл	5
8	Сучасні педагогічні теорії в шкільній практиці зарубіжних країн	5
9	Вища освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аспект	5
10	Напрями розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах	5
	<b>Всього</b>	64

## 9. Індивідуальні завдання

### (Індивідуальне навчально-дослідне завдання)

**Написання реферату.** Вимоги: наявність усіх необхідних структурних одиниць, відповідне оформлення, висловлення власної думки у висновках, опрацювання не менше 10 джерел літератури, прилюдний захист основних положень.

### Системи освіти в постсоціалістичних країнах

1. Система освіти України
2. Система освіти Росії
3. Система освіти Польщі
4. Власний вибір

### Системи освіти в найбільших розвинених країнах

1. Система освіти США
2. Система освіти Німеччини
3. Система освіти Великої Британії
4. Система освіти Франції
5. Система освіти Італії
6. Система освіти Іспанії
7. Система освіти Швеції
8. Система освіти Японії
9. Власний вибір

### Системи освіти країн різних континентів

1. Система освіти в Китаї
2. Система освіти Ізраїля
3. Система освіти в Єгипті
4. Система освіти Нігерії
5. Система освіти Індії
6. Система освіти Бразилії
7. Система освіти Ірану
8. Власний вибір.
9. Особливості впровадження кредитно-модульної системи навчання.

## Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Повнота виконання завдань дослідження (наявність усіх необхідних структурних елементів)	0-1
2.	Актуальність проблеми проекту, її обґрунтування, осмислення і формулювання мети	0-2
3.	Оригінальність ідеї та способів вирішення проблеми	0-2
4.	Рівень самостійності у виконанні різних етапів роботи	0-2
5.	Практичне використання предметних знань, умінь і навичок	0-2
6.	Кількість нової інформації, внесеної в проект, і рівень її осмислення	0-2
7.	Рівень творчості в організації презентації результатів проекту	0-2
8.	Соціальне і прикладне значення отриманих результатів	0-2
<b>Загальна кількість балів</b>		<b>15</b>

### 10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються як традиційні методи навчання (лекції різних видів, розповідь, бесіда, вправи тощо), так і інноваційні (метод проектів, ситуаційні завдання, кейс-стаді, мозковий штурм тощо).

*Лекції* мають сприяти пізнанню основних теоретичних питань курсу, висвітлювати та обґрунтовувати логічний зв'язок категорій і законів педагогічної науки, спонукати до вивчення суттєвих, стійких зв'язків у реальному складному та мінливому суспільному житті, формувати бажання пізнавати та використовувати світовий досвід для практичного застосування.

*Семінарські (практичні) заняття* спрямовані на формування навичок самостійного пізнання категорій та законів розвитку педагогічної думки, закріплення і поглиблення знань курсу. Вони передбачають залучення інтерактивних методів навчання, необхідність колективного обговорення та отримання навичок формування власної думки, а також уміння вести дискусію аргументовано і толерантно, кваліфіковано ставити запитання, обґрунтувати доцільність чи хибність використання тієї чи іншої теорії стосовно конкретної педагогічної ситуації.

*Самостійна робота* передбачає застосування сучасних методів та новітнього інструментарію для проведення комплексного історико-педагогічного аналізу. Тому завдання для самостійного опрацювання починаються з тем, які носять більш прикладний характер, вимагають самостійного цілеспрямованого пошуку інформації, спонукають студентів до її систематизації, аналізу, узагальнень, вчать робити аргументовані висновки.

### 11. Методи контролю

Для контролю знань та умінь використовуються методи усного, письмового та тестового контролю.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого відповідно перевіряється під час поточного і підсумкового контролю за 100-бальною шкалою.

*Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

*Об'єктами поточного контролю знань студентів* є такі чинники:



- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях. При контролі систематичності та активності роботи оцінці можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати виконання, експрес-контролю, складання конспекту занять, регулярне відвідування занять тощо;

- виконання завдань для самостійного опрацювання. При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці можуть підлягати: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; проведення розрахунків; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, підготовка реферативних матеріалів з публікацій тощо;

- виконання модульних (контрольних) завдань. При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться у формі тестів.

*Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

## 12. Критерії оцінювання результатів навчання

	<b>Теоретична підготовка</b>	<b>Практичні уміння і навички</b>
<b>Високий, А, 90 – 100, відмінно</b>	Здобувач вищої освіти має глибокі, міцні і системні знання про теоретичні засади педагогіки; нормативно-правову базу педагогіки; зміст роботи, що пов'язана з вирішенням проблем навчання та виховання підростаючого покоління; вміє синтезувати знання по окремих темах; використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача вищої освіти відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Здобувач вищої освіти самостійно орієнтується в потоці інформації з дисципліни; здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При підготовці до практичних та лабораторних занять студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
<b>Вище середнього, середній В, С, 75 – 89; дуже добре, добре</b>	Здобувач вищої освіти знає і може самостійно визначити зміст роботи, що пов'язана з вирішенням проблем навчання та виховання особистості; може синтезувати знання по окремих темах, давати точні формулювання. Здобувач вищої освіти може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Здобувач вищої освіти самостійно виконує завдання, передбачені програмою дисципліни, володіє базовими навичками обґрунтувати творче застосування основних положень педагогічної теорії у майбутній професійній діяльності, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При виконанні завдань практичних та лабораторних занять студент може самостійно виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки.
<b>Достатній, Д, Е, 61 – 74,</b>	Здобувач вищої освіти відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не	Здобувач вищої освіти може виконувати найпростіші завдання, але не спроможний самостійно висвітлити

<b>задовільно, достатньо</b>	виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії; допускає неточні і не повні відповіді, не чітко їх формулює, робить окремі помилки у відповіді, але може їх усунути під керівництвом викладача, недостатньо володіє термінологією.	загальні питання; робить висновки, але не розуміє матеріал достатньою мірою.
<b>Початковий, Fх, F 1 – 60, незадовільно</b>	Відповідь здобувача вищої освіти при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями щодо педагогічних процесів. У відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач вищої освіти знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення.	Допускає істотні помилки, невпевнено, з великими утрудненнями виконує практичні завдання.

### 13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання і самостійна робота							ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т6	Т7		
12	12	12	12	12	12	13	15	100

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
75-81	<b>C</b>		
64-74	<b>D</b>		
60-68	<b>E</b>	задовільно	
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

## 14. Рекомендована література

### Основна

1. Сбруева А.А. Порівняльна педагогіка / А.А. Сбруева. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 320 с.
2. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка / М.М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014. – 215 с.

### Допоміжна:

1. Балясна О. Вища освіта за польським зразком / О. Балясна // Спудей. – 2006. – № 8–9. – С. 12–14.
2. Беланова Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах (Україна - США) / Р.А. Беланова. – К. : Центр практичної філософії, 2001. – 216 с.
3. Вежбінський Я. Реалізація Болонських принципів у реаліях польської вищої освіти / Я. Вежбінський // Університет. – 2005. – № 6. – С. 89–94.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. - [2-ге вид., перероб., доп.]– К.: Академвидав, 2007. (Альмаматер). – с. 509.
5. Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Л. Вульфсон. – М.: УРАО, 2003. – 232 с.
6. Вульфсон Б. Методы сравнительной педагогики / Б. Вульфсон // Педагогика. – 2002. – № 2.
7. Галус О.М. Порівняльна педагогіка / О.М. Галус, Л.М. Шапошнікова. – К. : Вища школа, 2006. – 216 с.
8. Гриневич Л. Децентралізація управління освітньою системою (на прикладі Польщі) / Л. Гриневич // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 3–4. – С. 153–160.
9. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання Текст : навчальний посібник / Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г.; ПНПУ імені В. Короленка. – Полтава: ПП «Астрія», 2015. – 345 с.
10. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид. - К., «Освіта України», «КНТ», 2008. - 528 с.
11. Зубченко О. Історичні передумови формування технологічного підходу до навчання в західноєвропейських країнах / О. Зубченко // Рідна школа. – 2006. – № 12. – С. 72–74.
12. Інноваційні технології та реформа змісту освіти в контексті Лісабонської стратегії ЄС. – К. : Освіта України, 2007. – 196 с.
13. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології. – К. : Атіка, 2005. – 252 с.
14. Історія зарубіжної педагогіки / за ред. Коваленко Є.І. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 664 с.
15. Кіщенко Ю.В. Формування професійної майстерності вчителя в системі педагогічної освіти Англії та Уельсу / Ю.В. Кіщенко. – Херсон : ХДУ, 2004. – 172 с.
16. Кнорр Н. Спільні і відмінні риси систем освіти України та США (порівняльний аспект) / Н. Кнорр // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 3–4. – С. 161-165.
17. Корсак К. Порівняльна педагогіка – попелюшка чи принцеса / К. Корсак // Науковий світ. – 2001. – № 2. – С. 8–9.
18. Костюк С. Твоє навчання в США: секрети підготовки вступних документів / С. Костюк. – К. : Альфа-Прайм, 2004. – 112 с.
19. Кошманова Т. Кейс-метод в педагогічній освіті США / Т. Кошманова // Шлях освіти. – 2000. – № 1.
20. Локшина О. Тенденція як категорія порівняльної педагогіки / Олена Локшина // Порівняльнопедагогічні студії. – № 2(8), 2011. – С. 5-14.
21. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки: проект // Вища школа. – 2013. – № 2. – 86 с.
22. Общество и ценности. Колледжи и университеты в Соединённых Штатах. – Б.М., 2005. – 64 с.

23. Огнев'юк В. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / Віктор Огнев'юк, Світлана Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн.– 2012. – № 4/5. – С. 44-51.
24. Онегина В. Об организации учебного процесса в университетах США / В. Онегина, В. Никитин // Новый коллегіум. – 2000. – № 6. – С. 27–31.
25. Павловський К. Трансформація вищої освіти в 21 столітті: польський погляд / К. Павловський. – К., 2005. – 230 с.
26. Пуховська Л. Активізація навчання в системі самостійної роботи у вищій школі США / Л. Пуховська // Вища і середня педагогічна освіта. – 1992. – № 5.
27. Пуховська Л.П. Професійна підготовка вчителів в Західній Європі: спільності і розбіжності / Л. Пуховська. – К. : Вища шк., 1997.
28. Різниченко С.Т. Розвиток системи підготовки науково-педагогічних кадрів у США (історико-педагогічний аспект) / С.Т. Різниченко. – К., 1999. – 160 с.
29. Савина А.К. Польша: образовательная политика государства для 21 века / А.К. Савина // Педагогика. – 2002. – № 8.
30. Сидоренко О.Л. Приватна вища освіта: шляхи України у світовому вимірі / О.Л. Сидоренко. – Х. : Основа, 2000. – 256 с.
31. Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: Науково-методичний журнал. – 2011. – № 2. – С. 5-10.
32. Сисоєва С. Порівняльна педагогіка в контексті розвитку освітології / Світлана Сисоєва // Освітологія, oświatologia, 2014. – Вип. 3. – С. 17 – 23.
33. Фініков Т.В. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна / Т.В. Фініков. – К. : Тансон, 2002. – 175 с.
34. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула. — 3-тє вид., стереотип. — К. : Академвидав, 2009. — 560 с. — (Серія «Альма-матер»).
35. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посібник / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

## 15. Інформаційні ресурси

1. [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
2. <http://www.library.edu-ua.net/id/485/> – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України.
3. <http://vognutyi.ru/lib/> – колекція електронних книг.
4. <http://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України – офіційний сайт.
5. <http://enc-dic.com/biography> – бібліографічний словник.
6. <http://enc-dic.com/pedagogics> – педагогічний словник.
7. <http://uk.wikipedia.org/wiki> – Вікіпедія, вільна енциклопедія.
8. [www.klex.ru/books/age\\_psychology/diary.rar](http://www.klex.ru/books/age_psychology/diary.rar) – електронна бібліотека праць класиків педагогіки.
9. [http://www.rsu.edu.ru/files/e-learning/Shetinina\\_History/](http://www.rsu.edu.ru/files/e-learning/Shetinina_History/) 10.htm – електронний навчально-методичний посібник з історії педагогіки